

Rued Langgaard: *Dies irae* (BVN 342)

Kritisk udgave ved Ole Ugilt Jensen

Forord om værket

Dies irae – Vredens Dag – blev komponeret 18. marts 1948. Langgaards interesse for at skrive for tuba solo skyldtes bekendtskabet med Radiosymfoniorkestrets tubaist Erik Åkerwall (f. 1922). Det er i hvert fald baggrunden for tilblivelsen året efter af to kompositioner, dels en såkaldt ”Koncert” for tuba og harmonium (BVN 389), der er borkommet, og dels en tresatset ”Koncert nr. 2” for tuba og klaver (BVN U6), som kun kendes i skitseform og formodentlig aldrig blev fuldført. Det vides ikke om *Dies irae* nogensinde kom i Åkerwalls hænder. I 1986 udkom en førsteudgave på forlaget Danish Brass Publishing, revideret af prof. Mogens Andresen og pianisten Jørgen Andersen. En offentlig opførelse fandt sandsynligvis ikke sted, før kompositionen ultimo 1986 udkom på LP i en indspilning med Jørgen Arnsted og Jørgen Andersen (Rondo RLP 8314).

Manuskriptet har teksten *Tuba mirum solvet saechum in favilla* som underlagt tekst under tubastemmen i t. 1-9. Der er tale om en sammenblanding af to verslinjer fra *Dies irae*-hymnen (13. århundrede), som sammen ikke giver nogen mening, nemlig *Tuba mirum spargens sonum* (fra hymnens strofe 3): ”basunen skal sende sin forfærdelige klang” og *Solvet saechum in favilla* (fra strofe 1): ”skal opløse tiden i aske”. I skitsen til kompositionen anfører Langgaard det sprogligt korrekte *Dies irae solvet saechum in favilla*.

Tubastemmen, der ikke har nogen traditionel solistisk karakter eller funktion, ligger højt, og det er ikke klart, hvilken type instrument, Langgaard har haft i tankerne. I skitsen anfører han såvel tuba som bastuba; i renskriften står imidlertid kun instrumentbetegnelsen *tubæ*, hvilket i en fodnote på første nodeside forklares således: *NB Tubæ er tuba i flertal!* Dette må nok ses som et udslag af komponistens bizzarre form for humor og en understregning af kompositionens absurde karakter – men man kan selvfølgelig ikke helt udelukke, at Langgaard faktisk har ønsket at tubastemmen blev udført af ikke blot én, men mange tubaer!